

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

26.3.2015/JM

## FiCom ry:n lausunto Jean-Claude Junckerin komission tekijänoikeusaloitteista

Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry (*FiCom*) pitää hyvänä sitä, että opetus- ja kulttuuriministeriö ryhtyy hyvissä ajoin muodostamaan Suomen kantaa Junckerin komission digitaalisen sisämarkkinan tiedonantoon tekijänoikeuksien osalta. FiComin näkemyksen mukaan tiedonannossa tulisi huomioida seuraavat asiat:

### Pääviestit

#### Komissiolta odotetut aloitteet

- Musiikki- ja AV-palveluiden siirrettävyys. Rajoittavista käyttöehdoista muodostuu teokset laillisesti ostaneille asiakkaille turhaa haittaa. Maantieteelliset rajat eivät ole digitaalisessa kaupankäynnissä luontevia ja asiakkaiden kannalta hyväksyttäviä keinoja jakaa markkinoita. Samalla ei tule kuitenkaan luoda pakkoa ostaa oikeuksia palveluntarjoajan markkina-aluetta suuremmalle alueelle.
- Tekijänoikeuden rajoitusten ajankohtaisuus. Rajoituksia on syytä tarkastella digitaalisen toimintaympäristön kannalta. Tekijänoikeusdirektiivin antamisen jälkeen Unionin perustamissopimuksissa on tapahtunut muutoksia ja uudelleentarkastelu antaa mahdollisuuden tarkastella rajoituksia myös perusoikeuksien toteutumisen kannalta.

#### Edellisten lisäksi:

- Teosten käytöstä sopimista tulee helpottaa digitaalisissa käyttöyhteyksissä yksinkertaistamalla oikeuksien ostamista.
- Oikeuksien hankintalähteiden pirstoutumista hyödyntämistekniikan perusteella tulee yhteismarkkinoilla välttää.

## **Komissiolta odotetut avaukset**

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntopyynnössä on nimenomaisesti mainittu teosten ja palvelujen siirrettävyys sekä tekijänoikeuden rajoitusten ajankohtaisuuden ja yhteismarkkinoille sopivuuden arviointi. FiComin mielestä nämä avaukset ovat eräin tarkennuksin kannatettavia.

Teosten siirrettävyyden osalta kuluttajien alueellisesti eroavat mieltymykset ja kielialueet muodostavat riittävän perustan markkinoiden jakamiselle. Lisensointisopimukseen perustuvat vaatimukset palveluiden saatavuuden maantieteellisestä rajoittamisesta ei sovi yhteismarkkinoille ja tässä kysymyksessä EU:n tulisi käyttää neuvotteluvoimaansa käytännön muuttamiseksi.

Maantieteellinen alue lisensointiehtona on jäänne analogiselta markkinalta, jossa potentiaalinen yleisö yhdistettynä valtion rajoihin oli laajasti käytetty oikeuksien hinnoittelun peruste. Digitaalisessa ympäristössä kaikki käyttö on dokumentoitavissa jolloin potentiaalisen yleisön käyttöä siihen liittyvine keinotekoisine rajoineen ei tule yhteisön lainsäädännössä suojella. Samalla on kuitenkin syytä huolehtia siitä, että ei jouduta tilanteeseen, jossa oikeuksia olisi ostettava aina koko Euroopan laajuisesti, koska tällöin pienten toimijoiden toimintaedellytykset heikkenisivät.

Tekijänoikeuksien rajoituksia on kattavasti tarkasteltu 2000-luvun alussa, jolloin Unionin oikeudellinen toimintaperusta oli kovin erilainen tähän hetkeen verrattuna. Rajoitusten kattava tarkastelu on kannatettavaa, koska se antaa mahdollisuuden huomioida perusoikeuksien korostunut asema Unionista tehdyssä sopimuksessa.

### ***Oikeuksien ostamisen helpottaminen***

Useat teosten käyttöä helpottavat säännökset ja tekijänoikeuden rajoitukset on tehty analogista maailmaa varten. Komission tulisi parantaa markkinan toimintaa selkeyttämällä tekijänoikeusmarkkinaa ja tutkimalla SatCab-direktiivissä omaksutun kaltaisten yksinkertaistettujen oikeuksien hankkimismenettelyjen käyttöönottoa digitaalisissa käyttöyhteyksissä. Erityisesti AV-tuotantojen osalta Euroopassa ollaan esimerkiksi USA:aa haastavammassa tilanteessa, kun kaikki relevantit oikeudet eivät välttämättä sisälly valmiiseen tuotantoon.

### ***Oikeuksien pirstoutumisen välttäminen***

AV-sisältöjen jakelu on suuressa muutoksessa ja eri lähetysmuodot lähentyvät toisiaan sekä teknisesti että sopimuksellisesti. Televisioyhtiöillä ei ole enää moneen vuoteen ollut omia lähetystoimintojaan vaan maanpäällisestä ja kaapelilähtetämisestä sovitaan samalla tavoin verkko-operaattorin kanssa. Näiden verkko-operaattoreiden toiminta poikkeaa toisista vain käytettävän jakelutekniikan osalta. Yleisön saavuttaminen edellyttää useiden eri kanavien samanaikaista käyttöä, ja jotta eurooppalainen palvelusektori voisi tältä osin kilpailla USA:laisten palvelujen kanssa, tulee oikeuksien olla kerralla yksinkertaisesti ostettavissa. Tämä kehitys olisi syytä huomioida säännösten tarkastelussa.

Digitaalinen käyttöympäristö on osoittanut yleisön saataviin saattamisen jakamisen alkuperäiseen ja edelleen lähettämiseen ongelmalliseksi, kun lähetykset tapahtuvat samalla maantieteellisellä alueella.

Järjestöjen sopimuskäytännössä kaapelilähettämistä on ryhdytty automaattisesti pitämään edelleen lähettämisenä, mikä ei vastaa EU:n tekijänoikeussäätelyn tavoitteita. Muodostunut käytäntö haittaa AV-sektorin kannalta tärkeiden uusien kumppanuuksien ja yhteistyömallien kehittämistä, kun USA:laisten teosten hyödyntäminen on eurooppalaisia selkeämpää. Tällöin kuluttajat jäävät ilman uusia eurooppalaisia AV-palveluja epäselvän oikeustilan vuoksi.

Komission tulisi ryhtyä toimenpiteisiin tilanteen selventämiseksi. Digitaalisessa käyttöympäristössä jako alkuperäiseen ja edelleen lähettämiseen samalla markkinalla ei ole toimiva eikä vastaa markkinoiden rakennetta. Lähetystoiminnan oikeuksista sopimisen tulisi olla mahdollisimman joustavaa. Euroopan oikeustila ei ole EUT:n ITV- ja Svensson-tapausten ohjeistuksen jälkeen erityisen selvä.

Helsingissä,

Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto, FiCom ry

Jussi Mäkinen  
Lakimies